

Delničar, ki bo glasoval proti sklepu za podaljšavo trajanja družbe, za spremembo predmeta podjetja ali za spojitev, kakor tudi delničar, ki bo z javno ali s pristojno poverjeno listino dokazal, da se ni mogel udeležiti in glasovati na skupščini, bo smel po § 276/5 ntz. svoje delnice ali začasne dati v 15 dneh od objave sklepa družbi na razpolago, da jih proda; če pa bodo delnice ali začasnice že izdane, pa jih bo moral istočasno položiti po predpisih § 261/5 ntz. to je pri družbi ali pri javnem notarju ali pri kaki domači kreditni ustanovi. (Konec prih.)

Književna poročila.

Leitner Alfred: Uvod u studij poreskog prava. Samozaložba. Zagreb 1959. Str. 399.

Knjiga pomeni prvi, in to uspel poskus sistematske razlage celokupnega našega veljavnega davčnega prava. Isti predmet je pisec obravnaval še v nekem drugem svojem delu, dosti obsežnejšem, a doslej neobjavljenem, čigar prvi, splošni del vsebuje davčnopravno sistematiko, drugi, posebni del pa sumaren oris poedinih naših davčnih institucij in norm. Pričujoči „Uvod“ je nekak sežet prvi del omenjenega rokopisa. Služil naj bi kot kažipot v „labirintu“ naše pozitivne davčne zakonodaje. Pri razporeditvi in obdelavi tvarine se pisec oslanja pretežno na novejšo nemško literaturo, ki je nastala po uzakonitvi enotne Reichsabgabenordnung l. 1919. Avstrijsko pravo in literaturo upošteva mnogo manj, čeprav je naš davčni sistem, zlasti v neposrednih davkih, dokaj bližji avstrijskemu (češkoslov., madžar.) nego nemškemu. Vendar pa naloga, kakršno si je pisec postavil, ni morda zgolj v aplikaciji kakih izposojenih vzorcev in tujih shem. Vsak davčni sistem je problem zase in zahteva posebni svoj, dejanskemu ustroju prilagojeni način reševanja. Težave še rastejo, čim bolj se kak zakonodavec v svojih formulacijah oddaljuje celo od priznanih finančnoteoretskih nauk. Treba je torej kritičnega duha, da se prikladnost tujih meril pravilno presodi, ne gre pa tudi ne brez neke samostojnosti in iznajdljivosti, kadar tuja pomoč odreče. Vse te lastnosti pisec ima. Obvlada dobro i davčno pravo i finančnoteoretske dogme, ki jih za svoje namene spretno uporablja, razpolaga pa tudi s potrebno erudicijo v civilnem in v javnem, posebno upravnem ter kazenskem pravu, da je mogel pokazati odnose davčnega prava do teh gran in napraviti razne primerjave.

Knjiga obsega tri dele; v njih je na razmeroma tesnem prostoru nabrano in znanstveno predelano toliko gradiva, da mi je vsebino možno navesti le v glavnih obrisih. Prvi, „osnovni“ del, sestojč iz dveh poglavij, prične z razlago nekaterih osnovnih pojmov, ki so nujen temelj vsej znanosti o davkih. Tako predvsem davčni pojem sam. Tu se razlagajo razni opredelilni vidiki: finančnoteoretski in pravni in pri letem zopet legalni ter pravnoznanstveni. Po nadrobni kritiki nemške legalne definicije in ugotovitvi potrebnih pojmovnih znakov podaja pisec še svojo pravnoznanstveno opredelbo našega davčnega pojma. Vanj mu spadajo neposredni davki z davki na poslovni promet in na luksus, potrošnine in carine, izločene pa so po nemškem načinu vse davščine, ki se pri nas ne glede na finančnoteoretsko kvalifikacijo pobi-

rajo pod skupnim pravnim naslovom taks ali pristojbin. Z izločitvijo se strinjam, treba pa bi jo bilo boljše podpreti še z razlogi iz našega prava. Vse ono namreč, kar pisec v tej stvari navaja, budi le dvome o pravilnosti njegovega opredeljevanja. Naš zakonodavec sicer v klasifikaciji taks res ni dosleden in jih semtertja vriva med posredne davke, toda besedilo taksnih zakonov te subsumcije ne potrjuje, pri fin. zakonih pa jo je najti le v preračunskem seznamu drž. prejemkov, dočim se v besedilu teh zakonov — novejših vsaj — urejajo takse kot svojstvene davščine poleg davkov. V zvezi z opredelitvijo davčnega pojma bi nam pisec pač moral nekaj povedati tudi o kriterijih, po katerih naš zakonodavec davke deli na neposredne in posredne. Razložena sta nadalje zlasti osnovna pojma: davčno pravo in davčnoppravna sistematika. Ostalih pojmov tukaj ne omenjam, ker se na drobno obravnavajo še v glavnem delu knjige. Nato sledi razglabljanje o porazdelitvi snovi pri Nemcih in v piščevem sistemu, zaključuje pa se poglavje z razpravo o položaju davčnega prava kot samostojne discipline v sistemu javnih prav, posebno finančnega in upravnega. Drugo poglavje se tiče naših davčnoppravnih virov in razen izvajanj načelne narave pri naša zelo lep in popoln pregled teh virov (le državnih in meddržavnih), med njimi tudi obširne davčne zakonodaje, razstresene po vsakoletnih fin. zakonih.

Svoje težišče ima knjiga v drugem, „glavnem“ delu, čigar prvo poglavje se bavi z jedrom materialnoppravnih določb. Prezrt ni noben važnejši problem, izvzemši morda vprašanje davčnih oprostitev, ki bi že bilo načelne obdelave vredno. Snov je razvrščena pod dva naslova. Prvi „državno davčno pravo“ je vsekakor presplošen in zato neznačilen, združuje pa brez prave notranje vezi precej raznovrstne reči: poleg ustavnih norm so tu razložene davčnoppravne kompetence naših javnih korporacij kot sekundarnih davčnih upravičencev, naposled še meddržavno davčno pravo in njegova načela. O tem pravu pač ne velja trditi, da je vobče „nastalo“ šele po svetovni vojni (str. 145). Avstrija na pr. je že poprej imela celo vrsto meddržavnih pogodb zoper dvojno obdavčenje. Pod drugim naslovom „davčno imovinsko pravo“ se objasnjujejo z davkovanjem spojeni javnoppravni odnosi razen pozneje obravnavanih upravnoppravnih. Predmet proučevanja sta zlasti dva osnovna pojma: davčni dejanski stan in po njem povzročena davčna obveznost. Pisec ju glede na osebno in stvarno stran nadrobno razčlenja v številne elemente, ki so zopet davčnoppravni pojmi, na pr. davčni upravičenec, ozir. upnik in davčni zavezanec, ozir. dolжник in plačnik, davčni postavek in znesek, davčna terjatev in davčni dolg. Vrh tega se dajejo odgovori na celo vrsto načelnih vprašanj, kakršna so: nastanek in prestanek davčne obveznosti, njena vsebina in možnost spremembe, davčno jamstvo in njegove oblike, davčno zavarovanje i. dr. Posebni značaj davčne obveznosti naj predoči tudi primerjava s civilnoppravno. Na vsem tem področju je v literaturi še marsikaj spornega in nerazčiščenega, kar ni ostalo brez vpliva niti na pričujoče delo. Premalo ostro očrtani se mi vidijo zlasti osebni davčni odnosi, od tod razne nejasnosti, zamenjave in celo protislovja. Na pojem davčnega nosilca (obremenjenca) je pisec pač po pravici opozoril le mimogrede, ker je ta pojem bolj finančnoteoretski nego praven. Vendar pa na str. 258 razmerje med nosilcem in davčnim zavezancem ni podano točno. Le pri neposrednih davkih predstavlja nosilca redoma zavezanec ali določneje: bi ga po zakonodavčevi intenciji moral predstavljati, dočim pri posrednih davkih nosilec ne stoji redoma sploh v nikakem davčnoppravnem odnosu in ni torej redoma niti davčni niti plačilni zavezanec. Nedostatna je nadalje razmejitev med pojmom: davčni in plačilni zavezanec (plač-

nik). Pojma namreč navzlic besedilu čl. 5 zak. o neposred. davkih (ZND) nista istovetna, kajti zakon mimo davčnih zavezancev, ki so vsi hkrati plačilni zavezanci, pozna še druge, plačevanju davka zavezane osebe. Ožji je torej pojem davčnega zavezanca, ne pa narobe (str. 199). Mnogo se je pisec trudil z dokazom, da je pri rentnini in uslužbenskem davku, kolikor se pobirata na viru, kot davčne zavezance smatrati dolžnike in poslodavce, ozir. njih izplačujoče blagajne, tudi državne (!). Vendar pa se ta, po dokaj vijugastih potih izvedena razlaga ne zdi menda niti piscu samemu dovolj prepričevalna, ker se je ne drži dosledno, ampak zavzema večkrat tudi protivno stališče. Kako je le mogel molče preiti preko čl. 69, I, zlasti pa načelno važnega čl. 70 ZND, kjer se izrečno razlikuje med dolžnikom in davčnim zavezancem in ni torej nobenega dvoma, da je rentninski zavezanec v vsakem primeru le upnik. Manj točno govori čl. 71 o neposrednem in posrednem pobiranju rentnine, bilo bi pa pogrešno, šteti zategadelj „posredno pobrano“ rentnino k posrednim davkom, saj so pri teh odnosi med prizadetimi osebami i v pravnem i v gospodarskem oziru bistveno drugačni. Določba se dá umeti le tako, naj plača davek upnik bodisi osebno bodisi po dolžniku, ki pa je pritegnjen zgolj iz tehničnih razlogov zaradi olajšave pri pobiranju, da od prejemkov neke druge osebe davek, torej tuj davek odračunava in ga davčni upravi predoddaja. Gre za obveznost sui generis, ki jo je avstr. zakon, od koder smo ves postopek prevzeli, imenoval „dolžnost odtegotvanja in odvajanja“, kar izključuje vsako zamenjavo s kakršnimi koli drugimi pravnimi odnosi. Sicer pa uporablja ta terminus tudi naš ZND, samo da ne dosledno. Prav podobna je stvar pri uslužbenskem davku. Najsi se zakon tukaj ne izraža tako določno kot pri rentnini, vendar je iz čl. 97, odst. 3, 98, 127 na koncu, posneti, da velja za davčnega zavezanca uslužbenec. Piščevi razlagi se protivi tudi dejstvo, da je le pri upniku, ozir. uslužbencu izpolnjen stvarni pogoj davčne obveznosti, to je prejem davku podvrženih dohodkov. Na str. 25 in 189 trdi pisec, da pri naših neposrednih (sic!) davkih davčna obveznost poleg osebnih pravnih odnosov „obsega“ takisto davčni predmet, bila naj bi hkrati „stvarna davčna obveza.“ Ta brez obrazložbe in dokazov postavljena trditev v našem pravu ni osnovana. Vsi davčni zakoni pri nas imajo določbe o davčnem predmetu in brez njih ni seveda niti ZND. Toda zakon, in sicer izvirnik v razliko z netočnim slovenskim prevodom, ne govori nikjer o kakih davku zvezanih stvareh, ampak dosledno le o stvareh, ki davku „podleže“. Stvari so davku podložne, podvržene. Potemtakem bi na mesto pojma stvarna davčna obveza moral stopiti pojem davčna podložnost. Rabi ga že zakon in včasih celo pisec, ne da bi ga tudi bliže pojasnil. Davčni predmeti so pač stvarni pogoji davčne obveznosti, ne sodijo pa v sam pojem njen, ki se marveč smiselno omejuje le na odnose obligacijskega značaja, torej na pravne odnose med osebami. Vendar pa stvarna davčna obveza po piščevem naziranju ni morda le kaka posebnost naših neposrednih davkov, kakor bi iz omenjenih dveh mest smeli sklepati. Kratka opazka na str. 154 pod črto nas pouči, da te vrste obveza obstoji takisto pri naših potrošinah in pri njih celo edinole ona, kajti v potrošn. zakonu kaka „neposredna osebna davčna obveznost ni sploh normirana.“ S takšno razlago si nevesč bralec pač ne bo mogel kaj prida pomagati. Davčni zakon, ki ne bi jasno določil davku zvezanih oseb, bi bil v bistveni točki nepopoln in bi se pri nas kot protiustaven ne smel sploh izvajati. Res pa je, da naš potrošn. zakon, ako prezre mo neke prilične omembe v čl. 12, 27, 34, odst. 3, nima izrečne določbe o davčnih in plačilnih zavezancih; nalaga sicer osebam polno obveznosti, ali vse se nanašajo le na davčno nadzorstvo in ne na plačilo. Glede predmetov pa v

izvirniku — tudi tukaj je slov. prevod netočen — naletimo zopet na že znano določbo, da stvari davku „podležé“. Toda razen tega zakon ponovno pravi, da „stvari plačajo davek“. Besedilo te važne določbe je samo po sebi seveda nesmiselno: stvar ni plačila zmožna, niti če jo posebimo. Vsekakor pa hoče zakon v tej obliki povedati nekaj pametnega, namreč, da davek na stvareh leži, bremeni, se jih drži. Gre za svojevrsten, kvalificiran ali pojačen davčni odnos do stvari, ki ga je avstr. pravo imenovalo Haftung der Steuer auf (an) der Sache. Tako se preko stvarnega točno normira tudi osebni davčni odnos: davčni zavezanci so načelno vsi lastniki potrošn. blaga, dokler davek ni poravnán, predvsem in redoma proizvajalci ali prodajalci, a ne samo tile, ampak eventualno tudi druge osebe, ki takšno blago prevzamejo. Na tej osnovi ima davčni upnik pravico posega na predmet, ki je primarna, ne zgolj akcesorna kakor zastavna pravica. V bistvu enak je položaj pri carinah, vendar naš car. zakon v čl. 47 določa izrečno tudi davčnega zavezanca; zavezan pa ni le uvoznik, ozir. izvoznik (str. 154), nego deklarant, v smislu čl. 35 torej lastnik blaga. Pozitivnopravne določbe priobčuje pisec na sploh točno. Zasludil sem le nekaj in to manjših pogreškov, ki sem jih deloma že omenil. Na str. 175 je bržkone zaradi tiskovne napake izostal del določbe o odmerilnih osnovah posebnega prispevka za narodno obrambo. Pri zemljiškem davku in davku od zgradb obveznost ne prestane že s samo opustitvijo obdelovanja, ozir. stanovanja (str. 184). Po čl. 77 ZND nastopi davčna obveznost pri družbenem davku sicer res s pravnim nastankom družbe, toda iz čl. 80 sledi, da je za odmero tudi tega davka odločilen le pričetek poslovanja prav tako kot po čl. 48 za pridobnino (str. 185). S temi opazkami pa seveda nočem knjigi jemati njene pomembnosti niti kratiti piščevih zaslug. V celoti se mu je to najvažnejše poglavje posrečilo navzlic kočljivosti nekaterih vprašanj, ki se jih v naši literaturi razen njega ni menda še nihče lotil. V drugem poglavju je razloženo naše upravno in kazensko davčno pravo. Način, kako je pisec to obširno in povrh mnogoliko snov obvladal, je priznanja vreden. S smotrno razvrstitvijo in pretehtano izbero, ki vso preobilico nebitvenih podrobnosti pušča ob strani in se strogo drži le načelno važnih potez, nam je o teh dveh vejah naše davčne zakonodaje ustvaril zelo pregledno, strnjeno in vendar popolno sliko. Pohvaliti je tudi jedrnat in zraven prikupni slog, ki se še posebno izkazuje povsod tam, kjer tvarina sama zbog svoje suhotnosti in krhkosti ne vzbujá baš preveč zanimanja. Tako v upravno — kakor v kazenskopravnem delu se postopki in njih, za poedine davčne vrste toli različni predpisi obravnavajo zase. V upravnem pravu je kot osrednji pojem obdelan predvsem davčni upravni akt, njega vsebina in pravni učinki, gre nadalje za udeležence pri tem aktu, torej za davčna oblastva in davčne odbore, njih ustroj in področja, za upravnopravne odnose davčnih zavezancev in drugih oseb zlasti glede na dolžnost sodelovanja pri obdavčevalnem poslu, končno še za davčno nadzorstvo in njegove organe. Odstavek o upravnopravnem postopku pa nas seznanja z vsemi številnimi posli in pripomočki ter z oblastvenimi pristojnostmi pri konkretiziranju davčnih terjatev, potem z načeli, veljavnimi za vknjiževanje davkov, njih pobiranje in vplačilo, redno in prisilno, naposled še s pravno zaščito davčnih zavezancev, kjer pride govor tudi na upravno oblastvo. Za upravnim sledi kazensko pravo, in sicer najprej materialno. Tu se opredeljuje in razčlenja zlasti kopica važnih pojmov, kakršni so: davčni delikt in poedine vrste njegove, med njimi sosebno davčna utaja in tihotapstvo, dalje davčni krivec in krivda v raznih njenih oblikah, in pa davčna kazen, stek in povratek. Formalnopravni del naposled vse-

buje v glavnem razlago o poedinah kazenskih postopkih in njih fazah, o finančnem sodišču, o oblastvenih pristojnostih, o strankah in njih procesualnem položaju, o izvršitvi kazenskih razsodb in odločb ter obnovi postopanja. Poučne so primerjave, ki naše davčne kazenske norme osvetljujejo v luči sodobnega občega kazenskega prava, potem izvajanja o prazninah ali vrzelih in o subsidiarni uporabi določb našega kazenskega zakonika in postopnika.

Tretji, „pomožni“ del prinaša sezname srbskih in hrvaških publikacij o naših davčnopравниh virih (službene izdaje, zasebne zbirke, komentarji), razen tega pregleden popis raznovrstne znanstvene literature, domače in tuje, ki jo je pisec uporabil. Tudi nekaj slovenskih del je vmes. Na koncu je pridejano še stvarno kazalo.

Iz pričujočega poročila se razvidi, da knjiga ni morda zgolj kak vnanji opis naših davčnih norm, ampak hoče o njih podati zaokroženo, sestavno urejeno dogmatiko. Ta svoj cilj je pisec dosegel. Knjiga bo dober pripomoček tako znanstveniku kakor praktičnemu davčnemu juristu; prvemu bo z bogastvom svojih problemov dajala pobud za novo raziskavanje, drugi pa si bo ob njej lahko poglobil svojo strokovno izobrazbo. Lajšala bo bralcu dostop do samih pravnih virov, ki jih navaja zelo točno s polnimi podatki o službenih objavah. Pripravna pa je tudi kot učbenik za dijake; ne bo jih preobremenjala z množico poedinih pozitivnih norm, pa jim vendar nudila potrebno solidno znanje.

Fran Eller.

Dr. Šuman Janko: Nelojalna utakmica, komentar zakona o suzbijanju nelojalne utakmice od 4. aprila 1930. Piščeva izdaja. Beograd 1939. Vel. 8°. Strani IX + 311. Cena vez. 50 din.

Knjiga obsega na 245 straneh splošen uvod o namenu, pomenu, zgodovini in zakonodavni tehniki zatiranja nečedne tekme; komentar zakona našega zakona o zatiranju nečedne tekme; dodani so nepretrgano besedilo zakona, konvencija o pariški uniji za zaščito industrijske svojine, madridski aranžman o mednarodnem registrovanju fabriških in trgovinskih žigov in madridski aranžman o prepovedi lažnih označb izvora blaga (vse po reviziji v Haagu l. 1925), pravilnik stalnega razsodišča trgovinske zbornice v Beogradu in dokaj izčrpno stvarno kazalo.

Komentar navaja zakonodavne pobude iz obrazloženj, ki jih je bilo ministrstvo za trg. in ind. dodalo prvemu in pregledanemu načrtu zakona, in iz mnenj in predlogov, ki jih je ministrstvo dobilo od gospodarskih organizacij, omenja upliv Vrhovnega zakonodavnega sveta na poslednjo redakcijo in podrobno tolmači določbe zakona, navajajoč skromno domačo in obširno tujo literaturo in zlasti judikaturu.

Delo je treba označiti kot jako uspelo. Zanesljiv vodnik bo v dokaj težki in zapleteni, obenem pa gospodarsko tako važni materiji ne samo pravnim in gospodarskim organizacijam, temveč zlasti tudi posameznemu trgovcu in proizvajalcu. Prav ti bi morali v prvi vrsti seči po knjigi, ki, v lahko umljivem slogu spisana, lahko prepreči marsikatero, recimo, nerodnost in podjetnika obvaruje sitnosti, škode in — blamaže. Izvajanjem, ki se tičejo same snovi zatiranja nečedne tekme, bi bilo malokaj treba prigravarjati; morda je tolmačenje, de lege lata na par mestih malo preveč ekstenzivno, toda to ni napaka v knjigi, ki je namenjena tudi gospodarskim krogom, saj je razumevanje „nečednosti“ v tekmi rado precej ohlapno, kajti često kruta tekma, pa tudi auri sacra fames kaj radi otopita čut za poslovno korektnost. Sama pariška unijska pogodba hoče, da se zaščita industrijske svojine zajame čim širše in če bo knjiga koga oplašila od dvomljivega dejanja, bo to samo zasluga. Nekaj manj bi mogel pritrditi nekaterim izvajanjem, ki se

tičejo drugih zakonov. Kakor bi morda bilo smotrno, dvomim, na pr., da bi se po § 328 c.p.p. mogle zaradi litispendence zavračati nadaljnje tožbe drugih tekmecev zaradi istega dejanja nečedne tekme zoper istega tekmeča — toženca, saj ne gre za iste stranke (str. 25). Prav tako dvomim, da bi § 1506 a odz. pomagal nameščencu, ki je po poslodavčevem nalogu zagrešil dejanje nečedne tekme, ker se je bal za svoj obstanek (str. 27). Nespreten je stavek (str. 79): „Oznaka ‚prodaja iz privatnog poseda‘ dovoljena je samo u slučaju, ako bi vlasništvo ponudjenog predmeta došlo izravno od vlasnika na kupca“; omenjena označba se pa ne tiče (neposrednega) prehoda lastninske pravice, temveč primera, da se predmet prodaja iz posesti človeka, ki se sicer ne bavi poslovno s takimi predmeti. Da bi bila dopustna ugotovitvena tožba po § 323 c.p.p. poleg tožbe radi prepovedi nadaljnjih dejanj nečedne tekme, radi odprave nepravilnega stanja in radi povračila škode, se ne bo dalo trditi (str. 164); možnost dajatvene tožbe pač tudi tu izključuje ugotovitveno tožbo. Napačno je mnenje, da sta določbi § 17 odst. 3 in § 369 c.p.p. slični; sličnost je samo navidezna; večja je sličnost s čl. 27 trg. zak. (str. 169). Predaleč sega trditev (str. 219), da je pri gospodarskih zadrugah „dividenda“ enaka rabatu, ki ga sicer dajejo trgovci svojim odjemalcem, saj gre pri zadrugi tudi za kapitalsko udeležbo pri podjetju (vložek zadrružnika) in za sodelovanje pri poslovanju, res pa je ob majhni kapitalski udeležbi in ob neznatnem sodelovanju gospodarska sličnost dokaj velika.

Pisec, ki ima v prvi vrsti zaslugo, da je zaščita industrijske svojine pri nas vzorno urejena, in ki mu moramo biti hvaležni za toliko tehtnih del na tem pravnem področju, je s pričujočim delom znova jako zadolžil našo vedo in našo prakso. M. Š.

Urošević Lazar: Pravosudje i pisano pravo u srednjevekovnoj Srbiji u svetlosti današnjeg pisanog prava. Beograd 1939. Samozaložba. Str. X in 246.

Pisec te knjige je vsem jugoslovanskim pravnikom že dobro znan po svojih „Trebnikih“, ki prikazujejo in razlagajo sodobne jugoslovanske zakone. Nedavno je šel kot kasacijski sodnik v pokoj. Menda je mogel šele sedaj uresničiti gotovo že prej vzniklo mu željo, da pripravi svojim rojakom, Srbom, sliko prava, ki je veljalo v srednjeveški Srbiji, ko je bila še svobodna kraljevina, odnosno carevina. Prva knjiga, ki jo je spisal, je naznanjeno delo. Uvodoma stavi upravičeno vprašanje, ali bi bil mogel biti Dušanov zakonik edina podlaga za presojanje pravnih prilik srbske države 14. stoletja. Ugotavlja, koliko vrzeli kaže; dalje, da ni bil niti državljanski niti kazenski zakon, ampak zbornik predpisov in raznih pravnih panog, ki dopolnjujejo Nomokanon in Sintagmat zlasti glede ustavnih vprašanj in nacionalnih potreb. Smatra, da je bil Dušanov zakonik naravnost tako sestavljen, da spreminja določbe iz ravnokar navedenih zakonov v svrhu prilagoditve novi bizantinsko navdahnjeni politiki. Kjer se n. pr. ne navajajo kazni za neko v Dušanovem zakoniku zabranjeno delo, treba jih je vedno iz Nomokanona in Sintagmata povzeti. Vse to mu je dalo pobudo, da se je najraje zanimal za vsebino Blastarovega Sintagmata. Po njegovi misli predstavljajo vprav bizantinsko-rimski zakoni, zbrani v tem delu, uvedeni v življenje preko svetosavski Nomokanon, uporabljeni kot srbski zakoni nad 200 let, prvobitni del zapisanega prava tiste dobe. Za te predpise trdi — po pravici! —, da niso bili ne na višji, ne na nižji stopinji pravne prosvete in pravnega pojmovanja nego oni sosednih narodov. V tem okviru je hotel obrazložiti vsebino srednjeveških srbskih pisanih zakonov. Naj se na kratko dotaknemo metode, ki se je je poslužil. Predvsem je podal sežet oris zgodovine države Ne-

manjčev. To je bilo prav umestno. Morda je kratkost, ki jo je smatral vprav pri tem „uvodu“ za potrebno, vzrok nekih netočnosti. Ne vemo zakaj istoveti „otroke“ v Dušanovem zakoniku s sužnji, ki da niso tvorba srbskega naroda. Nam se zdi, da „otroki“ niso bili „sužnji“ t. j. servi, ampak vprav neka milejša tvorba za robove srbskega naroda. Dobro je označil Urošević za početno dobo srbske države njeno upravo. Zlasti je pravilno poudarjal, da je bila narodna skupščina činitelj, ki je imela v najvažnejših stvareh odločilno besedo. Čudno pa se sliši, če navaja zvrsti sodišče za časa kralja Milutina in carja Dušana, med njimi seveda tudi poroto, pa trdi za vse zvrsti brez izjeme, da se ne ve, kdaj in od koga so bile ustanovljene. Mislimo, da je vprašanje uvedbe porote že dognana stvar po raziskavah Poličevića in Avakumovića. Žal, da del teh dveh pravno zgodovinskih pisateljev v seznamu „književnosti, upotrebene za izradu ovog dela“ (str. IX. in X.) ni, prav tako, kakor-tudi ne navaja mojega dela o Dušanovem zakoniku (iz l. 1925.). [Mimogrede naj še omenim, da citira vse skozi ime avtorja Namysłowskega kot Namislavski, kar ni v redu]. — V drugem delu svoje knjige prinaša Urošević prevod zakonskih predpisov, ki so unešeni v Sintagmat, vendar izpušča iz njega mnoga mesta. Izvirno besedilo je prevedeno na današnji srbski jezik, kolikor morem sam presoditi, vestno in vendar lahko razumljivo. Prav v tem oddelku se nahaja tudi skrajšani zakon carja Justiniana v izvirnem in novodobnem srbskem jeziku, kakor ga je našel Urošević v Solovjevi knjigi „Zakonodavstvo Štefana Dušana“. Oboje tekstov potrebuje vsak znanstvenik, ki se bavi z jugoslovansko pravno zgodovino, pa bi bilo želeti, da bi jih ne bil okrnil izdajatelj, ampak prinesel v vsej popolnosti, kakor pač tvorijo zase celoto. Tretji oddelek obravnava državljansko, četrti kazensko, peti formalno (procesualno) pravo, kolikor ga pač je bilo. Tu je snov obdelana sistematično, splošnemu delu sledi posebni, primerja se staro pravo z modernim; to precej podrobno. Pogrešamo raziskav, kako se ujemajo izvestne institucije srednjeveške Srbije s srednjeevropskimi. Na primer: vraždo omenja na dveh mestih (str. 173, 193), pa čitatelj ne tu, ne tam ne zve ničesar o vzporednih institucijah „faida, compositio, fredus“. Priporočljivo bi bilo pa pač tako primerjanje, zlasti pri prikazu sodnega stroja in postopanja. Mislim, da se mnoge srbske institucije niti ne dajo pravilno razumeti, če se ne pritegne k razlagi ostalo srednjeevropsko pravo. — Navzlic zgorajšnjim pripombam velja, da je Uroševiću uspelo svojim rojakom pokloniti delo, ki je prva na srbskem jeziku sistematično in zelo ilustrativno pisana monografija o srednjeveškem pravu Srbije.

Dr. Metod Dolenc.

Leduc Gaston: *La raison contre l'autarcie*. Paris. 1938. Str. 54.

Majhna knjižica G. Leduc, profesorja na pravni fakulteti francoske univerze v Caenu in obenem na brazilski univerzi v Rio de Janeiru (s predgovorom J. H. Ricard-a, bivšega francoskega ministra in predsednika „Comité National des Conseillers du Commerce extérieur de la France“), podaja zelo koncentrirano spisano argumentacijo zoper gospodarsko avtarkijo. V kratkem uvodu govori L. o avtarkiji v teoriji in v dejanskem življenju. Nato razpravlja o tem, kakšne posledice bi imela avtarkija za francosko narodno gospodarstvo (1. poglavje) in za socialne in politične interese Francije (2. poglavje). Avtarkija, pravi L., bi pomenila popolni prelom vseh poslovnih odnošajev z zunanjim svetom in ukinitiv vsakega mednarodnega gibanja ljudi, kapitalov in blaga. S tem bi uničila vse mednarodno gospodarsko življenje ter porušila ekonomsko ravnovesje Francije in njenih kolonij. Na francosko

produkcijo bi to vplivalo kot ciklon, ki vse pustoši na svoji poti. Glavne grane industrije in celo kmetijstva bi bile odrezane od virov surovin in drugih potrebnih stvari, ki se ne producirajo doma, na drugi strani pa bi te produkcijske grane izgubile svoje tradicionalne razpečevalne trge. Ugonobljeni bi bili tudi tujski promet, prometna sredstva in posebno trgovska mornarica. Obenem bi pomenila avtarkija nezaposlenost za veliko število delavcev in bedo za vse prebivalstvo. Povzročila bi pomanjkanje in draginjo, znižala bi življenjski nivo, razgrela bi socialne nemire, rodila deficite v državnem budžetu in izzvala depopulacijo države. Prinašala bi nestabilnost in kršila ravnovesje v odnošjih med posameznimi razredi istega naroda in med različnimi narodi sveta. Z vsem tem bi ogražala obstoj Francije kot velesile in otežkočila ohranitev miru. Rojena iz vojne in krize, vodi avtarkija v novo vojno in podaljša depresijo. L. zaključuje svojo kritiko avtarkije s temile besedami: „Produkt patoloških zablod racionalnega čuta, izraz upora nagona proti razumu, slepe domišljavosti proti pravilno pojmovanemu interesu — avtarkija ni rešilno sredstvo za Francijo.“

Veliko Leducovih argumentov bi veljalo ne samo za Francijo, ampak tudi za druge države. Pri tem pa tem več, čim manjša je dotična država in čim več je njeno narodno gospodarstvo po svoji osnovni strukturi navezano na gospodarski promet z drugimi narodnimi gospodarstvi.

A. Bilimović.

Dr. Bayer Vladimir: Problem sudjelovanja nepravnika u savremenom kaznenom sudovanju. Zagreb. 1940. Str. 188.

Dr. Bchinjec Joža: Zavarovanje delavcev in nameščencev. Samozaložba. Ljubljana. 1959. Str. 413.

Dr. Dolenc Metod: O „kryavem penezu“ in sorodnih dajatvah. Posebni odtis iz Glasnika Muzejskega društva za Slovenijo, XX, 1959. Ljubljana, 1959. Str. 272 do 285.

Dr. Kušej Gorazd: Ustavncpravna pitanja koja se nameću u vezi sa izdanjem Uredbe o postavljanju sudija redovnih sudova i Uredbe o odgovornosti redovnih sudija. Posebni odtis iz Pravosudja, 1959, št. 9—10. Beograd. Str. 11.

Dr. Matijević Ivo - dr. Čulinović Ferdo: Komentar zakona o izvršenju i obezbedjenju. IV. knjiga. 7. §§ 177 do 208, 8. §§ 209 do 247. Štamparija Svetlost. Beograd. 1959. Str. 1807—1966.

Dr. Murko Vladimir: Systém jihoslovanských přímých daní. Bratislava. 1958. Str. 45.

Péritsch J. M.: Droit pénal yougoslave. Liquidation juridique d'une conjuration. Posebni odtis iz Giustizia Penale. Città di Castello. 1959. Str. 16.

Dr. Perić Živojin: Ravnoteža sila ili Evropska Savezna Država (ekvilibristi ili federalisti). Posebni odtis iz Pravne Misli. Beograd. 1959. Str. 28.

Dr. Polec Janko: Paberki o klavzuli deželne obveze za škodo. (Landschadenbund). Posebni odtis iz Glasnika Muzejskega društva za Slovenijo, XX, 1959. Ljubljana. Str. 290—505.

Dr. Sagadin Stevan: Upravno sudstvo. Povodom stogodišnjice rada državnog saveta 1859—1959. Državna štamparija. Beograd. 1940. Str. 254.

Dr. Sajovic Rudolf: Usoda zakona o sodnikih. Posebni odtis iz Pravosudja, 1959, št. 9—10. Beograd. Str. 8.

Članki in razprave v pravnih časopisih. Arhiv LVI, 5: Tasić Dj.: Prilog pitanju o tehnici podela nadležnosti u saveznim državama. Dukanać Lj.: Protivrečnosti u teoriji vaspitne zaštite. Radović R.: Prirodnopravna teorija monarhističkog apsolutizma u političkoj filozofiji vojvodjanskih Srba. Mulatović M.: Potstrekavanje i pomaganje iz § 76 VKZ. Milojković B.: Opravka zakupljenog dobra. Mirković M.: Vraćanje okućja u Hrvatsku. — Arhiv LVI, 6: Mirkin Gecević: Parlamentarna vladavina i Ustavotvorna skupština. Politeo I.: Slobodna pravna saradnja. Lovčević L.: Porez na ratne dobiti. Stjepanović N.: Primena načela dvostepenosti u upravnom postupku u vezi sa upravno-sudskim. Vukčević R.: Pozivna tajna i njeno izdavanje. Arandjelović D.: Interesantni slučajevi iz francuske jurisprudencije. Adžić S.: Administrativni sudovi su vezani tužbom u administrativnim stvarima. — **Pravosudje** 11—12: Milić I.: O stvarnoj legitimaciji, imenovanju prethodnika i povezanim pitanjima. Blagojević B.: Izjednačenje muške i ženske dece u pogledu nužnog naslednog dela. Britvić M.: Uredjenje medja. Jarhi M.: Da li je § 195 Rudarskog zakona za B. i H. još na snazi? Zonjić M.: Presuda zbog izostanka. Šumanović A.: Posebna i različita nadležnost sudova kot utuživanja advokatskih troškovnika (§ 32 Za.). Rajs V.: Porodična zadruga prema propisima Uredbe o l. z. d. Varman Dujčić H., Plenitba prinadležnosti privatnih nameštenika po Ip. Marinković D.: Da li je kleveta učinjena prema oficiru kao suprugu od strane vojnog lica kleveta samo supruge ili ujedno i kleveta časti dotičnog oficira? Kastratović M.: O kodifikaciji od. I § 597 Kz. Popović J.: O Tbr. 21 i 29 Zakona o sudskim taksama.

Razne vesti.

Kronika Društva „Pravnika“. V društvu so predavali: priv. doc. dr. Bajić St.: Deloyno pravo in vojna (22. novembra 1959), univ. prof. Maklečov A.: Krivda in nevarnost v modernem kazenskem pravu (15. decembra 1959). — V zadnjem času so pristopili društvu novi člani: dr. Bole Ivan, zavarovalnični ravnatelj v Ljubljani, dr. Hötzl Oton, notarski pripravnik v Ljubljani, dr. Orožen Janko, bančni podravnatelj v Mariboru, dr. Zorc Rudolf, odvetniški pripravnik v Ljubljani, dr. Lečnik Miloš, odvetniški pripravnik v Kamniku, Lazar Franc, sodnik v Slovenskih Konjicah, Jelenc Gojmir, odvetnik v Kozjem.

Osebnosti. Za izrednega profesorja na ljubljanski univerzi je postavljen dr. Kušej Gorazd. — Za sodne pristave so postavljeni dr. Votič Edvard (Cerknica), dr. Žnidaršič Pavel (Lož), Ferjan Karel (Rateče), dr. Lampret Maksimilijan in dr. Schiffrer Živko (Maribor), Fortuna Stanislav in dr. Capuder Donata (Ljubljana). — Nadalje so postavljeni za banskega inspektorja pri banski upravi v Ljubljani Senekovič Miroslav, za finančna svetnika Živkovič Mihajlo in Jereb Vinko pri finančni direkciji v Ljubljani. — V pokoj sta stopila finančni višji svetnik Dietz Ivan in sreski načelnik Kakl Matija. — Umrli so: upok. javni notar Križan Ferdo, notarski namestnik dr. Razboršek Ivan, odvetnik dr. Mayer Fran, predsednik deželnega sodišča v pok. dr. Papež Oton.